



Representantforslag 101 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:101 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om et løft for norsk sirkulærøkonomi gjennom gjenvinning av avfall for næringsaktører og kommuner

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstiller viser til at menneskeheten i dag forbruker langt mer ressurser enn jorda kan tåle over tid. Med en befolkningsvekst som forventes å bringe menneskeheten opp i ni milliarder før 2050, er det behov for omfattende tiltak for å effektivisere og redusere ressursforbruket. Mange land og institusjoner har erkjent dette og har satt mål om en økonomi som i langt større grad bruker ressurser bærekraftig, effektiviserer ressursbruk og gjenvinner og resirkulerer ressurser. Problemet er at disse politiske ambisjonene foreløpig ikke holder tritt med veksten i ressursproblemene.

Hvis man skal skape en fremtid innenfor ramme- ne av naturens tålegrenser, må man erstatte dagens bruk-og-kast-økonomi med en effektiv sirkulærøkonomi der ressursene resirkuleres. Denne omstillingen åpner samtidig for mange spennende muligheter for utvikling av nye teknologier og produkter og etablering av nye arbeidsplasser knyttet til gjenvinning, reparasjon og resirkulering. EU har beregnet at man ved behandling av 10 000 tonn avfall ved materialgjenvinning skaper 250 arbeidsplasser, ved forbrenning 20–40 arbeidsplasser og ved deponering kun 10 arbeidsplasser (Kilde: Norsk Industri).¹⁾ I 2014 ar-

beidet 4 100 personer med innsamling av avfall og nesten 2 500 med materialgjenvinning i Norge. Den høye prosentandelen av ressurser som fortsatt ikke går til resirkulering i Norge og i verden, er dermed samtidig en indikasjon på hvor store muligheter for ny jobbskaping som fortsatt ligger foran oss i denne sektoren dersom man gjennomfører nødvendige politiske tiltak. Forslagsstiller viser til at utviklingen av en sirkulærøkonomi forutsetter at man materialgjenvinner ressursene i økonomien. Dette innebærer å gjenvinne avfallet slik at de ulike materialene kan brukes som råvarer i nye produkter. Dette skiller seg fra gjenbruk av materialer til energiutnyttelse.

Avfallsmengdene øker

Forslagsstiller viser til at hver nordmann i snitt kastet 439 kilo husholdningsavfall i 2014. Bare ca. 37 pst. av dette ble materialgjenvunnet. EU krever at 50 pst. av husholdningsavfall og liknende avfall blir materialgjenvunnet i 2020, og har foreslått nye ambisiøse mål for 2025 og 2030 på henholdsvis 60 og 65 pst. Norge er forpliktet gjennom EØS-avtalen til å nå målet om 50 pst. materialgjenvinning i 2020, men ligger i dag bak skjema til å innfri kravet. Norge må derfor skjerpe innsatsen for å øke andelen av avfall som materialgjenvinnes.

Forslagsstiller viser til Norges nasjonale mål for utviklingen i den samlede avfallsmengden:

«Veksten i mengda avfall skal vere vesentleg lågare enn den økonomiske veksten, og ressursane i avfallet utnyttast best mogeleg gjennom materialgjenvinning og energiutnytting.»

Forslagsstiller vil understreke at denne målsettingen er et uttrykk for et altfor lavt ambisjonsnivå. Til tross for dette ligger Norge ikke an til å nå målsettingene. Den totale avfallsmengden har økt med flere

1. <http://loop.no/statistikk/avfallsbransjen/>

prosent i året de siste årene, og veksten er større enn BNP-veksten ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) i 2016. Når det gjelder ressursutnyttelse, er man heller ikke i rute til å nå EU-målet om materialgjenvinning. Av de totale avfallsmengdene gjenvinnes ca. 80 pst., men en stor del er såkalt energigjenvinning som gir dårligere ressursutnyttelse enn materialgjenvinning.

Det er store variasjoner i den kommunale håndteringen av avfallsressurser rundt i landet. Under halvparten av det norske matavfallet og kun en tredjedel av plastavfallet blir materialgjenvunnet i dag. Dette er dårlig ressursutnyttelse. Å materialgjenvinne plast- og matavfall reduserer klimagassutslipp, energibruk og utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer sammenlignet med om det skulle gått til forbrenning med energiutnyttelse.

Målsettinger og tiltak for avfallsreduksjon må skjerpes

For å minske ressursbelastninger må man både redusere den totale mengden avfall og sikre at ressursene gjenvinnes på høyest mulig nivå. Forslagsstiller mener derfor at regjeringen må sette i verk nye tiltak som kan bidra til at man når målet om at avfallsmengdene skal øke mindre enn veksten i økonomien. Målet må være en sirkulærøkonomi der avfallsmengden går mot null fordi ingen ressurser rekker å bli avfall før de er tatt inn igjen i verdikjeden som del av produksjon eller salg av en ressurs. Tiltak som kan bidra til dette, kan for eksempel være informasjon, tilskudd, bransjerettede lån eller insentiver, opptrapningskrav eller høyere avgifter som gjør det mer attraktivt å drive med materialgjenvinning, og ved å stille større krav, blant annet til produsentene og til emballasje, eventuelt påbud eller forbud der dette er nødvendig.

Forslagsstiller viser til at Miljødirektoratet har anbefalt at alle kommuner og virksomheter som genererer og håndterer næringsavfall som likner husholdningsavfall, får krav om å sortere ut mat- og plastavfall og levere dette til materialgjenvinning. Mange kommuner henter nå både plastavfall og matavfall hjemme hos forbrukerne, for eksempel har både Oslo og Drammen innført dette. I flertallet av norske byer hentes matavfall, og noen steder bare

plastavfall. Erfaringene viser at systemene for kilde-sortering fungerer godt så lenge tilretteleggingen er enkel og forutsigbar. Gjennomføringen av sortering og materialgjenvinning i nye kommuner går imidlertid svært langsomt, og med dagens tempo vil man ikke nå målene for materialgjenvinning. Miljødirektoratet mener derfor at det er nødvendig allerede nå å forskriftsfeste krav om utsortering og materialgjenvinning av matavfall og utvalgte typer plastavfall hvis EUs mål om minst 50 pst. materialgjenvinning innen 2020 skal nås. Forslagsstiller støtter denne vurderingen.

Forslagsstiller mener at disse tiltakene kan bidra til nye grønne arbeidsplasser og gi norske kommuner og næringsaktører kompetanse og insentiver til å etablere fremtidsrettede teknologiske løsninger og innovasjon. Et slikt påbud vil øke forutsigbarheten for nye bedrifter og næringer som satser på grønne løsninger. Det er viktig at offentlige virksomheter, inklusive kommuner, samtidig stiller miljøkrav ved innkjøp, for eksempel i form av bruk av biogass i egne bilparker. Å skape en slik etterspørsel etter avfallet som gjenvinnes, vil kunne være en del av en helhetlig satsing på sirkulærøkonomi og bærekraftige arbeidsplasser.

Forslag:

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen pålegge kommuner og næringsaktører utsortering og materialgjenvinning av plast- og matavfall i tråd med anbefalingene fra Miljødirektoratet.
2. Stortinget ber regjeringen i stortingsmeldingen om avfallspolitikk og sirkulærøkonomi legge frem en handlingsplan med tiltak som sikrer at den faktiske mengden avfall reduseres.
3. Stortinget ber regjeringen lage en forpliktende handlingsplan for kretsøkonomi med mindre ressursløsning i alle deler av samfunnet.

19. april 2017

Rasmus Hansson